

Bacheloropleiding HBO - Rechten

Beperkte opleidingsbeoordeling

Samenvatting

In september 2019 is de bestaande hbo-bacheloropleiding HBO-Rechten van Zuyd Hogeschool bezocht door een visitatiepanel van NQA. Het betreft een vierjarige voltijdopleiding met als standplaats Sittard. Het panel beoordeelt de opleiding **positief**. Het panel heeft er vertrouwen in dat de opleiding HBO-Rechten in relatie met het werkveld studenten weet op te leiden die voldoen aan de eindkwalificaties van de opleiding.

Het panel is onder de indruk van de ontwikkeling die de opleiding HBO-Rechten de afgelopen jaren heeft gemaakt. De opleiding heeft goed gebruik gemaakt van de adviezen van de vorige visitatiecommissie en heeft de overgang van de opleiding van Hogere Juridische Opleiding naar HBO-Rechten als momentum gebruikt om het programma volledig te herzien. De opleiding heeft een enthousiaste werkveldcommissie die nauw betrokken is geweest bij de herziening. Het resultaat is een compleet nieuw en goed doordacht curriculum, dat praktijkgericht is en een goede inkleuring heeft met een accent op Preventive Law. Het grotendeels vernieuwde docentencorps geeft élan aan de opleiding en geeft op organische wijze vorm aan de doorontwikkeling van het onderwijsconcept. De opleiding heeft een moedige stap gezet door het beroepsproduct centraal te zetten bij het afstuderen. HBO-Rechten bereidt studenten goed voor op een loopbaan als hbo-jurist en afgestudeerde studenten zijn snel op het gewenste niveau inzetbaar in de praktijk.

De opleiding is nog volop in ontwikkeling en het panel ziet een aantal kansen om het nieuwe onderwijsconcept nog sterker neer te zetten. De belangrijkste sterke punten en verbeterkansen staan hieronder samengevat.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding HBO-Rechten voldoet aan de eisen van standaard 1. De opleiding heeft een sterke visie op de hbo-jurist. Het opleidingsprofiel is goed doordacht en de opleiding heeft het thema Preventive Law op een geïntegreerde en holistische wijze vertaald in het programma. De beoogde leerresultaten voldoen aan de relevante nationale en internationale eisen. De beoogde leerresultaten zijn door de opleiding goed afgestemd op de behoeftes van het beroepenveld.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding HBO-Rechten voldoet aan de eisen van standaard 2. De opleiding heeft een didactisch goed onderbouwd en zorgvuldig opgebouwd programma. De onderwijsleeromgeving is goed ingericht en stelt studenten in staat om de beoogde eindkwalificaties te behalen. Het panel is erg te spreken over de praktijkgerichtheid van het curriculum. De goede contacten van de opleiding met het werkveld zouden op een nog hoger niveau getild kunnen worden door onderwijs in co-creatie met de praktijk te gaan ontwikkelen.

Het panel ziet mogelijkheden om het thema Preventive Law nog explicieter in het onderwijs te verweven. Goede voorbeelden van onderwijsvormen waarin Preventive Law al wel volledig geïntegreerd is, zijn het Legal Lab en de module Het Conflict. Het vaardighedenonderwijs is ten slotte goed geïntegreerd in het onderwijs. Het panel vindt dat de opleiding er goed aan zou doen om dit zichtbaarder te maken, mede in het belang van de continuïteit van de opleiding en de overdracht van de leerstof naar nieuwe docenten.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding HBO-Rechten voldoet aan de eisen van standaard 3. De opleiding heeft een degelijk toetsstelsel ingericht en de toetsing is van goed niveau. Ook de borging van de toetskwaliteit is goed georganiseerd en er vindt een constructieve samenwerking plaats tussen de verschillende commissies en het management. Bij het toetsen van kennis leunt de opleiding zwaar op multiple choice toetsen, hier ziet het panel mogelijkheden om met andere toetsvormen beter aan te sluiten op de leerdoelen van de module.

De opleiding kent een cultuur waarin informeel en formeel overleg en kalibratie vanzelfsprekend is voor docenten en management. Dit maakt dat mogelijke verbeteringen, zoals de beoordeling van toetsen, op organische wijze vorm krijgen.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding HBO-Rechten voldoet aan de eisen van standaard 4. Studenten tonen met hun afstudeerproducten aan dat zij de beoogde leerresultaten op het juiste niveau hebben gerealiseerd. Dit blijkt ook uit de mening van alumni en het werkveld: afgestudeerde studenten zijn snel op het gewenste niveau inzetbaar als hbo-jurist.

Het beroepsproduct als eindwerk vormt een hele mooie en zinnige afsluiting van de opleiding en is een goede schakel tussen de opleiding en de (toekomstige) beroepspraktijk. De opleiding zoekt nog naar de beste manier om het beroepsproduct als eindwerk te gebruiken en beoordelen, maar het panel ziet ook dat de opleiding hierin reeds progressie heeft gemaakt. Het afstudeerprogramma kan nog verder verbeterd worden door De Finale (waarin studenten als beginnend professional een innovatief juridisch thema presenteren) hier ook bij te betrekken. Een logische vervolgstap in de doorontwikkeling van de opleiding zou zijn om het eindwerk nog meer te laten aansluiten op het thema Preventive Law.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding	9
Administratieve gegevens	10
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	11
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	15
Standaard 3 Toetsing	21
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	23
Eindoordeel over de opleiding	26
Aanbevelingen	27
Bijlagen	28
Bijlage 1 Bezoekprogramma	29
Bijlage 2 Bestudeerde documenten	31

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande opleiding HBO-Rechten van Zuyd Hogeschool. Het visitatiepanel dat de beoordeling heeft uitgevoerd, is samengesteld door NQA, in opdracht van Zuyd Hogeschool en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (september 2018) en de *NQA Handleiding opleidingsvisitaties 2019*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 25 september 2019. Het visitatiepanel bestond uit:

mr. K.E. van Dam (voorzitter, domeindeskundige)

mr. T.J.M. Joxhorst (domeindeskundige)

mr. drs. G. Kuiper (domeindeskundige)

drs. S. Toby (domeindeskundige)

V. Kalyuzhniy (student-lid)

ir. A.B.C. Hoitink, auditor van NQA, trad op als lead-auditor van het panel.

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen ter beschikking gesteld aan het panel en is een paneloverleg gepland ter voorbereiding van de visitatie. Dit vooroverleg heeft circa twee weken voor het visitatiebezoek plaatsgevonden. De panelleden zijn geïnstrueerd over de werkwijze via de NQA-handleiding en het NVAO-kader. Vervolgens heeft het panel de aanpak, rolverdeling en werkwijze voor het visitatiebezoek besproken. Het panel heeft gesproken over de indrukken en observaties die zijn verkregen vanuit het zelfevaluatierapport en de bijlagen. Ook zijn de meningen over de geselecteerde eindwerken gedeeld. Conform de richtlijnen van het NVAO-kader is er bij twijfel over het niveau of de beoordeling van een eindwerk een tweede panellid als lezer ingeschakeld. Informatie uit het vooroverleg is uitgewerkt naar een agenda met vraagpunten voor de bezoekdag. Waar nodig is contact opgenomen met de opleiding om de organisatie van de bezoekdag verder te stroomlijnen.

Tijdens de bezoekdag heeft het panel gesproken met diverse groepen (zie bijlage 1) en het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd. Het laatste betrof met name onderwijs- en toetsmateriaal, de online leeromgeving en notulen van verschillende commissies, zoals van de examencommissie en opleidingscommissie.

Aan het einde van de bezoekdag is in het gehele panel alle verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel de voorlopige eindoordelen en belangrijkste bevindingen meegedeeld aan de opleiding.

Na het visitatiebezoek heeft de secretaris op basis van alle informatie en de meningen van de panelleden een conceptrapportage opgesteld en voorgelegd bij alle panelleden. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennis genomen van de reactie van de

opleiding en waar nodig aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, december 2019

Panelvoorzitter

mr. K.E. van Dam

Lead-auditor

ir. A.B.C. Hoitink

Schets van de opleiding

De voltijdopleiding HBO-Rechten van Zuyd Hogeschool bestaat in haar huidige vorm sinds 1 september 2018. Voor die tijd bestond de opleiding onder de naam Hogere Juridische Opleiding (HJO). HJO was de opvolging van de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening vanaf 1 september 2007.

HJO was oorspronkelijk een brede bachelor met vier afstudeerprofielen. Mede op basis van de opleidingsvisitatie in 2011 en het daaropvolgende hersteltraject besloot de opleiding om het curriculum volledig te vernieuwen. Het aangepaste curriculum werd doorgevoerd in september 2014. Een belangrijk doel van de curriculumwijziging was het aanscherpen van het juridische profiel van de opleiding.

De opleiding in de huidige vorm kenmerkt zich als een brede juridische opleiding zonder specialisaties. Het nieuwe curriculum is sterk praktijkgeoriënteerd en kent een afstudeerstage op basis van beroepsproducten. In 2017-2018 is het eerste cohort studenten afgestudeerd dat het nieuwe curriculum heeft doorlopen. Het onderwijsprogramma is per september 2018 gekoppeld aan de landelijke eisen voor HBO-Rechten. Deze conversie heeft inhoudelijk tot weinig wijzigingen in het programma geleid.

De opleiding onderscheidt zich van andere opleidingen HBO-Rechten door zich te profileren aan de hand van het thema 'Preventive Law'. Dit is een relatief nieuw juridisch gebied dat zich kenmerkt door het streven om (snelle) juridisering te voorkomen bij typische juridische vraagstukken. Er is nauwe samenwerking met het lectoraat Preventive Law om dit thema in het onderwijs te kunnen verweven.

De opleiding HBO-Rechten maakte tot 1 september 2019 deel uit van de Faculteit Management en Recht. Zuyd Hogeschool is per september 2019 georganiseerd in academies in plaats van faculteiten. Samen met het lectoraat Preventive Law vormt de opleiding HBO-Rechten nu de Juridische Academie. De opleiding is sinds september 2016 gehuisvest in het multifunctionele gebouw Ligne in het centrum van Sittard.

Het aantal studenten heeft in de afgelopen periode een gestage groei doorgemaakt. In 2012 waren er 181 instromers en 513 ingeschreven studenten. In 2018 was dit gestegen tot 234 instromers en 655 voltijdstudenten. De opleiding heeft op 1 oktober 2018 21,7 fte medewerkers Onderwijzend Personeel (27 docenten) in dienst. Per 1 januari 2019 is daar 1,8 fte aan onderwijzend personeel bijgekomen. De staf-studentratio komt daarmee uit op 1:28.

Administratieve gegevens

Naam opleiding in CROHO	HBO-Rechten
Type en soort	hbo-bachelor
Variant	Voltijd
Sector	Economie
Graad	Bachelor of Laws
Studielast	240 EC
Locatie	Ligne 1, Sittard
Onderwijstaal	Nederlands
ISAT code CROHO	39205
Financiering	Bekostigd
Visitatiegroep	HBO-rechten groep 2
Inleverdatum	1-5-2020

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** op deze standaard aan de basiskwaliteit. Het panel vindt dat de opleiding een heldere beroepsvisie heeft en zich goed en herkenbaar profileert aan de hand van het thema Preventive Law. Het panel concludeert dat de beoogde leerresultaten inzichtelijk zijn afgeleid van het landelijke opleidingsprofiel en ook gekoppeld zijn aan de Dublin Descriptoren. Ook sluiten de beoogde leerresultaten aan bij de eisen vanuit het werkveld. De beoogde leerresultaten voldoen daarmee aan de relevante nationale en internationale eisen. Het panel vindt het (internationale) hbo-niveau en de oriëntatie van de opleiding voldoende aangetoond.

Het panel is onder de indruk van de relatie die de opleiding met het werkveld heeft opgebouwd. De opleiding heeft een betrokken werkveldcommissie en benut de expertise van deze commissie uitstekend bij het uitwerken van de opleidingsprofilering. De beoogde leerresultaten zijn door de opleiding goed afgestemd op de behoeftes van het beroepenveld.

Onderbouwing

Beroepsvisie en profilering

De opleiding HBO-Rechten leidt studenten op tot hbo-jurist. De opleiding heeft een beroepsvisie gedefinieerd op basis van een werkveldonderzoek uit 2014. Ook is er feedback uit de werkveldcommissie, uit praktijkorganisaties en van het docententeam gebruikt om tot een beroepsvisie te komen. De opleiding formuleert de centrale kerntaak van de hbo-jurist als volgt: 'de beginnend professional HBO-Rechten is een professioneel handelende jurist, die bekwaam is in het voorkomen en oplossen van juridische problemen'.

De opleiding profileert zich door Preventive Law als uitgangspunt te nemen voor de inrichting van het onderwijs. Preventive Law kenmerkt zich door het streven om (snelle) juridisering te voorkomen bij typische juridische vraagstukken. De focus op dit thema is medebepalend voor het beroepsbeeld van de beginnende jurist: de opleiding wil juristen opleiden die in scenario's kunnen denken, verschillende oplossingen kunnen overwegen naast het standaard juridische traject en daarbij de vraag van de opdrachtgever als uitgangspunt kunnen nemen. Het panel vindt dat de opleiding HBO-Rechten van Zuyd Hogeschool een duidelijke visie op het beroepsbeeld van een HBO-jurist heeft. Het accent op Preventive Law komt goed tot uitdrukking in deze beroepsvisie.

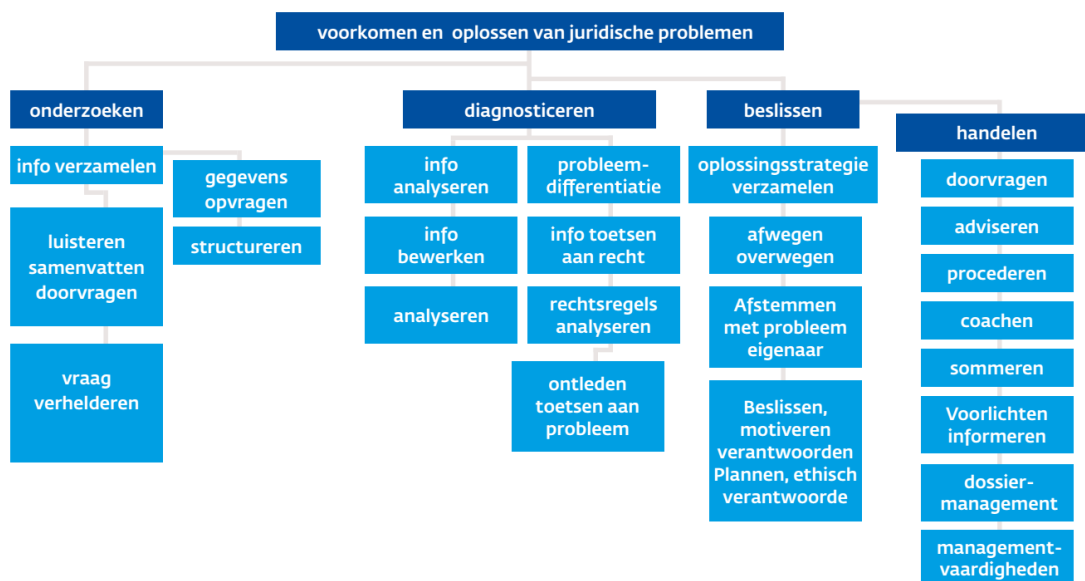
De opleiding leidt studenten op tot hbo-jurist, maar bereidt studenten ook voor op een eventuele doorstroom naar een universitaire masteropleiding rechten (zonder civiel effect) of een schakeljaar aan de universiteit (met mogelijkheden voor civiel effect).

Leerresultaten

De opleiding heeft de competenties en de Body of Knowledge and Skills (BoKS) uit het landelijke HBO-Rechten-profiel vertaald naar vier competenties:

- **Onderzoeken:** de afgestudeerde professional HBO-rechten is in staat om de juiste informatie te verzamelen om een probleem te analyseren en in verband te brengen met de relevante wet- en regelgeving en juridische kennis. Hij heeft hierbij oog voor de effecten van nieuwe wetgeving voor niet alleen de directe cliënt, maar tevens voor de organisatie waarbinnen hij werkzaam is.
- **Diagnosticeren:** de afgestudeerde professional HBO-rechten kan informatie selecteren en analyseren op juridische relevantie.
- **Beslissen:** de afgestudeerde professional HBO-rechten is in staat om (handelings)alternatieven tegen elkaar af te wegen en tot beslissingen te komen teneinde de juridische belangen van klanten en opdrachtgevers te behartigen. Hij is in staat om hierbij uitkomsten uit (wetenschappelijk) onderzoek te analyseren en toe te passen.
- **Handelen:** de afgestudeerde professional HBO-rechten is in staat klanten en opdrachtgevers te adviseren, juridische belangen te behartigen en rechtsbijstand te verlenen. Daarbij dient hij in staat te zijn om sturing te geven aan werkprocessen, waaronder zijn eigen werkproces.

Bovenstaande competenties staan centraal in de opleiding en moeten de student voorbereiden op de kerntaak van de juridische professional (het voorkomen en oplossen van juridische problemen). De opleiding heeft de competenties verder uitgewerkt in een vaardighedenhiërarchie (zie figuur 1 hieronder).

Figuur 1: vaardighedenhiërarchie

Het panel heeft in het document *Onderwijsvisie HBO-Rechten 2018-2024* gezien dat de zeven competenties uit het landelijke opleidingsprofiel van HBO-Rechten op een duidelijke manier vertaald zijn in de kerncompetenties en de vaardighedenhiërarchie van de opleiding. Dit document geeft een heldere beschrijving van de vertaling van de BoKS naar het curriculum op moduleniveau. De competenties uit het landelijke profiel sluiten aan bij de Dublin Descriptoren en de landelijke hbo-bachelorstandaard (NLQF-6). Het panel stelt daarnaast vast dat het onderzoekend vermogen in de eerste kerncompetentie van de opleiding verankerd is. Aandacht voor internationale oriëntatie is minder expliciet in de competenties opgenomen, maar blijkt wel uit de invulling van het programma. De opleiding besteedt volgens het panel voldoende aandacht aan internationale regelgeving en de ontwikkeling van juridische bekwaamheid in een internationale setting. Het panel vindt verder dat de vier kerncompetenties goed aansluiten op het profilerende thema van de opleiding.

Niveau

De opleiding gaat uit van een niveauontwikkeling van eenvoudig naar complex, waarbij de student in toenemende mate zelfstandig werkt aan de centrale kerntaak 'het voorkomen en oplossen van juridische problemen'. Het niveau waarop de competenties onderzoeken, diagnosticeren, beslissen en handelen aangeboden en getoetst worden, wordt aangestuurd vanuit een taakklassenschema. Hierin wordt het niveau gedefinieerd aan de hand van vier aspecten: het probleem/de vraag, de opdrachtgever/de organisatie, de klant/de cliënt. De vier taakklassen lopen synchroon met de vier studie jaren. De opleiding heeft het taakklassenniveau per module omschreven. Een voorbeeld hiervan staat in figuur 2.

Module 1.2: Wonen	
<i>Taakklasse 1</i>	
Toetsing:	
<ul style="list-style-type: none"> - Kennistoets: Verbintenissenrecht, goederenrecht, burgerlijk procesrecht - Beroepsproduct: het opstellen van een eenvoudige dagvaarding. 	
Probleem:	Eenvoudige leertaken waarin 1 of 2 rechtsgebieden aan de orde komen. De oplossing is eenduidig (er is maar één oplossing mogelijk). Studenten verdiepen zich in het civiele recht. Wekelijks wordt verdere verdieping en verbreding aangebracht. Tijdens de projectgroepbijeenkomst werken studenten aan het stap voor stap opzetten van een dagvaarding. Zij werken hiertoe samen in projectgroepjes van 4-5 studenten.
Opdrachtgever/organisatie	(Fictieve) opdrachtgever die een concrete opdracht verstrekt. Alle benodigde informatie is voor handen.
Klant/cliënt	(Fictieve) cliënt wordt van advies voorzien in een eenvoudige en concrete casus waarbij cliënt en wederpartij enige belanghebbenden zijn. Observeren cliëntgesprekken en voeren intakegesprekken.
Zelfstandigheid	Intensieve begeleiding. Veel contacturen. OG's, PPV's, consultatie, student-coaching en projectgroep. De projectgroep wordt intensief begeleid. Ondersteuning vanuit SLB.
Competenties	Toenemende moeilijkheidsgraad binnen taakklasse 1: het werken in projectgroepjes waarin een grotere mate van zelfstandigheid wordt verwacht. Het maken van een dagvaarding stelt hogere eisen aan onderzoeken, diagnosticeren en beslissen.

Figuur 2: Voorbeeld van vertaling taakklassenniveau naar module

Uit het taakklassenschema en het bestudeerde opleidingsmateriaal leidt het panel af dat het curriculum zorgvuldig in vier niveaus is opgebouwd.

Afstemming met het werkveld

De opleiding heeft een werkveldcommissie die vijf keer per jaar bijeenkomt om over ontwikkelingen in de opleiding te praten. Het panel was onder de indruk van de betrokkenheid en het enthousiasme van de werkveldvertegenwoordigers waarmee zij heeft gesproken. De werkveldcommissie ziet zichzelf als partner van de opleiding en denkt proactief mee over het opleidingsprofiel en de uitwerking van dit profiel in het programma. De werkveldcommissie voelt zich goed gehoord door de opleiding. Ook is de werkveldcommissie actief betrokken bij het onderwijs door regelmatig gastcolleges te geven.

De opleidingsprofilering (Preventive Law) is volgens de werkveldvertegenwoordigers van toegevoegde waarde voor de opleiding. Deze profilering past volgens de werkveldvertegenwoordigers goed bij recente ontwikkelingen in het werkveld waarin praktische en communicatieve vaardigheden, bijvoorbeeld op het gebied van mediation, steeds belangrijker worden.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** op deze standaard aan de basiskwaliteit. Het panel vindt dat de opleiding een mooi, didactisch goed onderbouwd en zorgvuldig opgebouwd programma heeft. Het thema Preventive Law komt op verschillende manieren terug in het curriculum, al heeft het panel wel de indruk dat deze profilering nog verder uitgewerkt kan worden. De module Het Conflict is een mooie onderwijsvorm waarin Preventive Law al goed naar voren komt. Het panel is positief over de praktijkgerichtheid van het curriculum. Het Legal Lab werkt als een goed vehikel voor onderwijsvernieuwing en biedt een klein aantal studenten een goede praktijkplek. Het panel hoopt dat de opleiding het Legal Lab nog verder weet uit te bouwen. Het vaardighedenonderwijs is goed in de modules ingebouwd en van goede kwaliteit. De opleiding zou dit volgens het panel wel zichtbaarder moeten maken, zodat nieuwe docenten in de toekomst snel weten welke vaardigheden op welke plek in het curriculum aan bod komen. Het panel ziet daarnaast mogelijkheden voor intensivering van de samenwerking tussen de opleiding en het werkveld door modules in co-creatie te ontwerpen. De opleiding kent een jong en enthousiast docententeam, dat gericht is op continue verbetering van het programma. Het panel vindt het goed dat de opleiding uitgaat van het principe dat studenten van elkaar kunnen leren. Wel vindt het panel dat dit aanvullend moet zijn op studiebegeleiding door docenten.

Onderbouwing

Didactisch concept en opzet programma

De opleiding HBO-Rechten sluit aan bij de onderwijsvisie van Zuyd Hogeschool, waarin drie uitgangspunten centraal staan: (1) een praktijkgerichte leeromgeving, (2) onderwijs dat verbonden is met onderzoek en (3) leren in communities. De opleiding heeft op basis van deze visie vier didactische uitgangspunten geformuleerd om tot een efficiënte leeromgeving te komen:

- De student centraal: de opleiding is zo opgebouwd dat studenten in toenemende mate zelf regie kunnen voeren over hun leerproces;
- Communities: de opleiding is gericht op samenwerkend leren in communities.
- Onderzoekend leren: studenten ontwikkelen een onderzoekend vermogen gedurende het gehele curriculum.
- Een praktijkgerichte leeromgeving: studenten leren aan de hand van authentieke leertaken. De leertaken zijn afgeleid van de beroepspraktijk en nemen toe in complexiteit en vereiste zelfstandigheid. De leertaken refereren aan de competenties en de vaardighedenhiërarchie.

De opleiding heeft het 4-Componenten Instructiemodel (4C/ID-Model) van Van Merriënboer gebruikt om een eigen onderwijsmodel te creëren, waarin probleemgestuurd onderwijs en projectonderwijs gecombineerd worden.

Het programma bestaat uit thematische modules van 15 EC. De opleiding heeft gezocht naar thema's die beroepsrelevant en herkenbaar zijn en dekkend voor de juridische kennisgebieden uit de BoKS. Het panel vindt dat de opleiding in dit streven geslaagd is. Figuur 3 geeft het curriculum schematisch weer.

	Blok 1	Blok 2	Blok 3	Blok 4
Jaar 1	Beroepsoriëntatie: wat word jij nou?	Wonen	De Familie	Burgerschap
Jaar 2	Grensoverschrijdende overheid	Stage of Het juridisch Tijdschrift	Werken en Ondernemen in de regio	Levensloop
Jaar 3	Het conflict	Minors 1. Gezondheid en Recht 2. Consument en Ondernemer	Stage	Stage
Jaar 4	Voorbereiden afstuderen	Afstudeerstage	Afstudeerstage	In Europa De Finale

Figuur 3: curriculum HBO-Rechten

De opleiding kent een concentrische opbouw in het curriculum, waarbij de leerdoelen oplopen in moeilijkheidsgraad. De vier centrale competenties (onderzoeken, diagnosticeren, beslissen en handelen) komen in elke module aan bod. De Onderwijs- en Examenregeling geeft volgens het panel goed inzicht in de achterliggende didactische principes van de opleiding en toont hoe de samenhang en opbouw in de opleiding geborgd worden. De leerdoelen van elke module worden geformuleerd met behulp van de Piramide van Miller (weten, weten hoe, tonen en doen) en zijn opgenomen in de modulebeschrijvingen. Het panel vindt dat de opleiding een mooi en zorgvuldig opgebouwd programma heeft neergezet.

De modules bestaan uit een probleemgestuurd onderdeel en een projectgedeelte. In het probleemgestuurde deel van een module (7-8 EC) werken twaalf tot veertien studenten groepsgewijs aan een casus. De casus wordt behandeld volgens de 'zevensprong': begripsverheldering, formuleren probleemstelling, probleemanalyse door brainstormen, inventariseren van verklaringen, formuleren van leerdoelen, zelfstudie en terugrapportage. Het onderwijs in het probleemgestuurde deel is gericht op kennisverwerving. Ook vinden een vaardigheidstraining en een college plaats binnen dit onderwijsdeel. Het probleemgestuurde onderdeel wordt afgesloten met een individuele kennistoets. Uit het studentenhoofdstuk blijkt dat studenten positief zijn over het probleemgestuurde onderwijs. Door het werken met leertaken zijn studenten actief en bewust bezig met de leerstof. Studenten geven als verbeterpunt aan dat docenten verschillend omgaan met het hanteren van de zevensprong.

In het projectgedeelte werken studenten in kleine groepjes (3-4 studenten) aan een casus en leveren zij diverse beroepsproducten af. Dit onderdeel heeft een omvang van 5-7 EC en is gericht op het ontwikkelen van vaardigheden. De groepen werken grotendeels zelfstandig. Er is ondersteunend onderwijs en één middag per week hebben groepen de mogelijkheid om een docent te consulteren. De beroepsproducten zijn deels individuele producten en deels groepsproducten. Het panel vindt dat de opleiding de didactische uitgangspunten goed heeft

vertaald naar de modules en is tevreden over de combinatie van probleemgestuurd onderwijs en projectonderwijs.

Keuzemogelijkheden

Studenten ervaren dat de opleiding veel keuzemogelijkheden biedt. Studenten kunnen zelf regie voeren over hun opleiding door de keuze van de stage in jaar 2 en 3 en de afstudeerstage. Daarnaast kunnen studenten in jaar 3 kiezen uit twee verdiepende minors op het gebied van consumentenrecht en gezondheidsrecht. Studenten mogen ook een minor doen bij een andere opleiding binnen of buiten Zuyd Hogeschool. Studenten zijn van mening dat de keuzemodules/minors een toegevoegde waarde bieden, omdat ze de mogelijkheid bieden tot verdieping in een specifieke juridische richting. Wel ervaren studenten een niveauverschil tussen verplichte onderdelen en keuzemodules, waarbij het verplichte onderwijs als zwaarder wordt gezien. Het panel heeft verder van de opleiding begrepen dat zij het aantal minors wil uitbreiden in de nabije toekomst.

Praktijkgerichtheid van het curriculum

De opleiding streeft op verschillende manieren naar een praktijkgericht curriculum. Ten eerste is de casuïstiek waarmee gewerkt wordt, ontleend aan recente praktijkvoorbeelden. Daarnaast lopen studenten in het tweede jaar een stage van 15 EC en in het derde jaar een stage van 30 EC. In het vierde jaar studeren studenten af aan de hand van een praktijkopdracht bij een afstudeerstage (30 EC). De studenten hebben zich zeer positief over de stageperiode uitgelaten en vinden dat de stage sterk bijdraagt aan het ontwikkelen van het beroepsbeeld. Voor studenten is het soms wel lastig om zelf een goede stageplek te vinden in het tweede leerjaar. Dit komt omdat de duur van deze stage vrij kort is. De opleiding biedt deze studenten volgens het panel wel een goed alternatief met een vervangende opdracht.

De module 'Het Conflict' in het derde studiejaar heeft de vorm van een simulatieopdracht, volgens het concept van de juridische escalatieval. Studenten ervaren in deze onderwijsvorm wat het effect van hun handelen in een juridische context is en reflecteren daarop in het afsluitende assessment. Studenten zijn enthousiast over de module 'Het Conflict' en ervaren deze module als zeer leerzaam. Het panel vindt dat de opleiding met deze module een sterke onderwijsvorm heeft gevonden waarin het profiel Preventive Law goed tot uiting komt.

Een andere vorm van praktijkgericht onderwijs is het 'Legal Lab'. Dit is een leer-werkbedrijf in het centrum van Sittard waarin studenten juridische diensten verzorgen en werken aan onderzoeksopdrachten van het lectoraat. Het Legal Lab is opgezet als een learning community waarin ouderejaars studenten begeleiding geven aan jongerejaars studenten. Het panel vindt het Legal Lab niet alleen een mooie onderwijsvorm, maar ziet ook dat de opleiding dit als goede proeftuin voor curriculumontwikkeling gebruikt. Zo heeft de opleiding het Legal Lab gebruikt om te experimenteren met onderwijs in Legal Tech. Ook levert het Legal Lab casuïstiek op die door de opleiding gebruikt wordt in het onderwijs.

Het panel merkt op dat het aantal studenten dat kan deelnemen aan het Legal Lab beperkt is. Het panel heeft begrepen dat de opleiding voorzichtige plannen heeft om het Legal Lab uit te breiden en zou daar een voorstander van zijn.

Ten slotte kent de opleiding behoorlijk wat gastcolleges van sprekers uit het juridische werkveld. Deze gastcolleges worden onder andere door leden van de werkveldcommissie gegeven. De gastcolleges geven de mogelijkheid om kennis te maken met het werkveld van de hbo-jurist.

De opleiding is volgens het panel terecht trots op de praktijkgerichtheid van de opleiding. De opbouw en inrichting van het programma geven blijk van sterke praktijkgerichtheid. Zowel studenten als werkveldvertegenwoordigers hebben zich hier positief over uitgesproken. In de goede relatie van de opleiding met het werkveld ziet het panel een mogelijke kans tot verdere ontwikkeling, door in de toekomst onderwijs in co-creatie met het werkveld te ontwikkelen. Dit zou de actualiteit van het onderwijs ook op langere termijn kunnen garanderen.

Vaardigheden

De opleiding heeft het vaardighedenonderwijs verweven in het curriculum. Vaardigheden worden onderwezen als onderdeel van de modules. Het panel constateert op basis van de modulebeschrijvingen dat het vaardighedenonderwijs niet altijd even zichtbaar is en raadt de opleiding aan om het vaardighedenonderwijs explicieter te benoemen en beschrijven.

De onderzoeksvaardigheden die studenten opdoen, zijn gericht op het ontwikkelen van een onderzoekend vermogen. Het gaat dan bijvoorbeeld om het onderzoeken van een juridisch vraagstuk van een cliënt of opdrachtgever, wat resulteert in een advies. De analyse en toepassing van (wets)teksten (en commentaren) en het analyseren van uitspraken in de specifieke context cliënt of opdrachtgever staan hierbij centraal. Integratie van onderzoek en onderwijs vindt plaats via het lectoraat Preventive Law. De lector verzorgt onderzoeksonderwijs en begeleidt studenten die deelnemen aan onderzoeksprojecten, bijvoorbeeld binnen het Legal Lab. Het panel vindt dat de opleiding een mooi geïntegreerde onderzoekslijn heeft.

Internationalisering

De opleiding heeft aandacht voor internationalisering binnen en buiten de opleiding. Internationale aspecten van de opleiding zijn terug te vinden in de thema's en modules Internationaal privaatrecht, De Grensoverschrijdende Overheid en Het Conflict. Daarnaast organiseert de opleiding buitenlandse studiereizen en participeert de opleiding in het internationale netwerk Businet Law Group, waarbinnen internationale moot courts worden georganiseerd. Studenten hebben het panel verteld dat de opleiding volgens hen voldoende aandacht besteedt aan internationalisering.

Instroom en leerroutes

Het panel constateert dat de opleiding aan de wettelijke toelatingseisen voldoet. Studenten met een havo-, vwo- of mbo-diploma (niveau 4) hebben toegang tot de opleiding. Ook een vergelijkbare buitenlandse opleiding kan toegang tot de opleiding geven. Studenten moeten aantoonbaar beschikken over een NT2-taalniveau. Als een student niet aan de ingangseisen voldoet, kan een 21+-toets afgelegd worden.

De opleiding heeft overleg met Maastricht University over de overstap van studenten HBO-Rechten naar de universiteit en vice versa.

Begeleiding

In de eerste twee studiejaar wordt elke onderwijsgroep begeleid door een studieloopbaanbegeleider. De studieloopbaanbegeleider helpt de studenten bij het leren-leren. Per studiejaar zijn er zowel groepsbijeenkomsten als individuele bijeenkomsten waarin de studieloopbaanbegeleider de studievoortgang met studenten bespreekt. In het derde studiejaar nemen studenten deel aan coachingsbijeenkomsten tijdens de stage en worden zij begeleid door een stagedocent en een stagebegeleider. Het onderwijs wordt vormgegeven als een gesimuleerd praktijkkantoor waarbinnen studenten een functionerings- en een beoordelingsgesprek voeren. In het vierde jaar worden studenten begeleid in de voortgang van hun afstuderen.

De studieloopbaanbegeleiding wordt deels verzorgd door docenten. Daarnaast werkt de opleiding met een tutorsysteem, waarbij ouderejaarsstudenten onderwijsgroepen begeleiden als studiebegeleider en het onderwijs in praktische vaardigheden. Het panel is positief over hoe studenten van verschillende jaargangen elkaar kunnen leren middels dit tutorsysteem. Het panel wijst echter ook op het belang van professionele studiebegeleiding, waarbij docenten de rol van studiebegeleider vervullen in plaats van studenten. Als de opleiding meer keuzemogelijkheden in het programma inbouwt, zou het panel verruiming van de studiebegeleiding door docenten wenselijk vinden. Het panel meent dat professionele begeleiding van belang is om studenten goed te kunnen begeleiden bij het bepalen van hun studierpad.

Docenten

De opleiding HBO-Rechten telde 27 docenten op 1 oktober 2018. Het merendeel van deze docenten heeft een masteropleiding (24), twee docenten hebben een bacheloropleiding en één docent (de lector) is gepromoveerd. Per 1 januari is er 1,8 fte aan docenten bijgekomen. De student/docent-ratio komt daarmee uit op 1:28.

De samenstelling van het docententeam is de afgelopen jaren sterk veranderd. Ten tijde van de vorige visitatie was ongeveer 30% van de docenten afkomstig uit het sociale domein. Met de ingrijpende wijziging van het curriculum is ook het aannamebeleid veranderd. De opleiding richt zich nu op het aantrekken van academische juristen. Docenten uit het sociale domein zijn naar andere functies begeleid, waardoor er meer ruimte kwam om juristen aan te nemen. Dit heeft ook voor verjonging van het team gezorgd. Het panel heeft begrepen dat de veranderingen van de afgelopen jaren veel van het team hebben gevraagd: er was een grote koerswijziging, met forse personele gevolgen en een hoge werkdruk. De opleiding lijkt deze zware periode goed te hebben doorstaan. Het panel heeft tijdens het visitatiebezoek kennisgemaakt met een jong en enthousiast docententeam, dat in gezamenlijkheid en op organische wijze het programma verder ontwikkelt. De werkdruk is volgens docenten in de afgelopen jaren naar een acceptabeler niveau gedaald. Vooral bij het ontwikkelen van modules ervaren docenten nog weleens pieken in de werkbelasting, maar dit kan binnen de huidige bezetting opgelost worden.

De studenten hebben zich richting het panel positief uitgelaten over de kwaliteit van de docenten. Ook vinden zij dat docenten zich heel benaderbaar en behulpzaam opstellen. Ondanks het relatief grote studentenaantal heeft het panel de indruk gekregen dat de opleiding zich erg laagdrempelig opstelt naar studenten toe.

Het panel heeft bemerkt dat de opleiding flink heeft geïnvesteerd in de didactische scholing van docenten. Nagenoeg alle docenten beschikken over een Basiskwalificatie Onderwijs (BKO) of

volgen een BKO-training. De curriculumvernieuwing is voor de opleiding aanleiding geweest om te investeren in de expertiseontwikkeling van docenten, bijvoorbeeld via studiedagen. Docenten hebben bijvoorbeeld trainingen op het gebied van probleemgestuurd onderwijs gevolgd, georganiseerd door Maastricht University.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** op deze standaard aan de basiskwaliteit. De opleiding heeft een degelijk toetsstelsel ingericht en de toetsing is van een goed niveau. Het panel vindt dat het aandeel multiple choice-toetsen relatief groot is bij de kennistoetsen en ziet dat dit tot en met het derde leerjaar wordt doorgezet. Het panel geeft de opleiding in overweging om de kennis van studenten ook op andere manieren te toetsen. Het gebruik van open vragen zou het panel ook goed vinden passen bij de profilering van de opleiding.

De opleiding heeft de borging van de toetskwaliteit goed georganiseerd. Het panel heeft een constructieve samenwerking tussen de verschillende borgingscommissies en het management van de opleiding opgemerkt. Ook maakt de opleiding tot tevredenheid van het panel veel gebruik van kalibratiesessies.

Onderbouwing

Toetsstelsel

De opleiding heeft een toetsbeleidsplan (2018) ontwikkeld op basis van het hogeschoolkader voor toetsing (*Zuyd Toetskompas*). Belangrijke uitgangspunten van het toetsbeleid zijn:

- De toetsing heeft een formatieve en een summatieve functie.
- Toetsing vindt plaats op alle niveaus van de piramide van Miller (weten, weten hoe, tonen, doen).
- Toetsen moeten passen bij het onderwijsmodel. Er is een combinatie van kennistoetsen en competentietoetsen. Per periode vinden maximaal drie toetsen plaats, waarbij de vier kerncompetenties in opklimmende moeilijkheidsgraad worden getoetst.
- Een goede spreiding van de toetsen met oog op de studeerbaarheid van het programma.
- Toetsen moeten voldoen aan de volgende kwaliteitseisen:
 - o Opklimmende moeilijkheidsgraad in lijn met het systeem van taakklassen.
 - o Toetsvormen moeten passen bij de werkwijze en inhoud van een module.
 - o Toetsen en beoordelingen zijn valide, betrouwbaar en transparant.

Per module zijn er twee grote toetsen, een kennistoets en een beoordeling beroepsproduct. Een kennistoets (8 EC) sluit aan op het probleemgestudeerde onderwijs en heeft de vorm van een multiplechoice toets. Het beroepsproduct (5-7 EC) kan een individuele toetsing of een groepsproduct zijn. Een groepsbeoordeling wordt ondersteund met 360-graden feedback door de studenten.

Daarnaast kent de opleiding een aantal aanvullende assessments waarbij het beoordelen van vaardigheden centraal staat. De propedeuse wordt afgesloten met een assessment waarin studenten beoordeeld worden op communicatie en professionele vermogens. In het derde studiejaar vinden portfolio-assessments plaats bij de module Het Conflict en aan het eind van de

stage. Het panel vindt dat de opleiding met deze assessments een goede vorm heeft gevonden om competenties te toetsen.

Het panel heeft een representatieve selectie van toetsen bestudeerd met de bijbehorende beoordelingen. Het panel vindt de toetsen van goed niveau en stelt vast dat de beoordeelde toetsen voldoende aansluiten op de modules en beoogde leerresultaten. Wel vindt het panel dat er relatief veel gebruikt gemaakt wordt van meerkeuzetoetsen bij de toetsing van kennis tot in het derde leerjaar. Het gebruik van meerkeuzetoetsen voor deze grote onderwijseenheden betekent dat er relatief weinig vragen gesteld kunnen worden per deelonderwerp. Dit komt de betrouwbaarheid van de toets volgens het panel niet ten goede. Meer integraal opgestelde vragen kunnen hier een oplossing voor zijn. In aansluiting hierop wil het panel de opleiding in overweging geven om bij kennistoetsen ook andere toetsvormen in te zetten, zoals toetsen met open vragen. Dit zou volgens het panel ook goed aansluiten op het profiel Preventive Law, waarbij scenario-denken erg belangrijk is. De studenten hebben deze wens ook geuit in de gesprekken met het panel.

Borging van de toetskwaliteit

De opleiding valt onder de opleidingskamer HBO-Rechten van de Examencommissie Management en Recht. Deze opleidingskamer heeft een voorzitter, een secretaris en een lid. De examencommissie bestaat daarnaast uit een faculteitskamer (bestaande uit de voorzitters van de opleidingskamers en een extern lid) en de opleidingskamers People and Business Management en de masteropleiding Personal Leadership Innovation and Change. Uit de gesprekken en recente jaarverslagen van de examencommissie maakt het panel op dat de examencommissie goed functioneert en op een constructieve wijze samenwerkt met het management en andere commissies binnen de opleiding.

De examencommissie heeft een toetscommissie ingesteld die verantwoordelijk is voor de borging van de kwaliteit van toetsen, het actief adviseren over en opstellen van toetsbeleid en het vastleggen van regels rondom de tentamenorganisatie. De toetscommissie ondersteunt docenten bij het ontwikkelen van toetsen en spreekt hen aan op de kwaliteit van toetsen. Twee van de drie leden van de toetscommissie hebben een Seniorekwalificatie Examinering (SKE). Het panel heeft daarnaast geconstateerd dat vrijwel alle docenten beschikken over een Basiskwalificatie Examinering (BKE) of hier een training voor volgen.

De opleiding gebruikt diverse instrumenten om de toetskwaliteit te borgen. Elke toets wordt vooraf middels het vierogenprincipe gecontroleerd door een vakinhoudelijke docent en er vindt een analyse van alle kennistoetsen plaats voorafgaand aan de toetsing. De opleiding organiseert veel kalibratiesessies voor examinatoren om verschillen tussen beoordelaars te minimaliseren.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** op deze standaard aan de basiskwaliteit. Op basis van de bestudering van afstudeerproducten van de opleiding HBO-Rechten stelt het panel vast dat studenten van deze opleiding aantonen dat zij de beoogde leerresultaten hebben gerealiseerd. Het juridische niveau van de eindwerken is goed. Het panel is erg te spreken over de omslag die de opleiding heeft ingezet naar het afstuderen via beroepsproducten. Het beroepsproduct als eindwerk vormt een hele mooie en zinnige afsluiting van de opleiding en is een goede schakel tussen de opleiding en de (toekomstige) beroepspraktijk. De opleiding kan de inzet van het beroepsproduct als eindwerk nog verder uitdenken, maar heeft hierin ook al goede progressie gemaakt door een betere koppeling tussen het beroepsproduct en de methodologische onderbouwing te maken. Het afstudeerprogramma kan volgens het panel nog verder verbeterd worden door De Finale ook bij het afstuderen te betrekken en ook zou nog meer aansluiting gezocht kunnen worden tussen de eindwerken en het thema Preventive Law.

Het panel ziet ook dat de opleiding nog zoekende is naar de beste manier van het beoordelen van de eindwerken. De verschillende afstudeerbegeleiders en de examencommissie zijn hierover goed in gesprek. Het panel vraagt de opleiding daarbij om erop te letten dat het eindniveau hierbij niet te ver opgedreven wordt.

Zowel studenten als werkveldvertegenwoordigers zijn positief over het afstuderen via beroepsproducten. Deze wijze van afstuderen geeft studenten het vertrouwen dat zij goed zijn voorbereid op het starten als professioneel hbo-jurist. Het werkveld vindt dat de studenten van HBO-Rechten van Zuyd Hogeschool goed zijn voorbereid op het werken als hbo-jurist. Afgestudeerde studenten zijn snel op het gewenste niveau inzetbaar in de juridische praktijk.

Onderbouwing

Afstudeerprogramma

Bij het afstuderen staat de interventie in de praktijk centraal. Studenten tonen in het afstudeerprogramma aan dat ze op het niveau van taakklasse vier beschikken over de vier centrale competenties. De opleiding heeft het afstudeerprogramma met ingang van 2017-2018 veranderd door het maken van een beroepsproduct centraal te stellen. Studenten volgen een afstudeerstage waarin zij een beroepsproduct met een juridische onderbouwing en een verantwoordingsverslag realiseren. Dit beroepsproduct kan verschillende vormen hebben, afhankelijk van de opdrachtgever en de context. Het panel heeft bijvoorbeeld een adviesbrief over algemene rechtmatigheidsonderzoeken aan een gemeente gezien, een handleiding en beslisboom voor de toepassing van het internationale huwelijksvermogensrecht en een procesplan voor de oprichting en accreditatie van een opleiding voor de advocatuur.

Na de afstudeermodule vindt de HBO-Rechten Finale plaats. Studenten geven hierin groepsgewijs een presentatie over hun afstudeeronderwerpen aan geïnteresseerden. De Finale vormt de afronding van de studie en wordt door studenten gezien als mogelijkheid om hun 'visitekaartje' af te geven. De Finale is geen eindwerk en er worden geen beoogde leerresultaten getoetst met de Finale. Het panel vindt de Finale een mooie onderwijsvorm, die de opleiding de kans biedt om het accent op Preventive Law tot uitdrukking te laten komen. Het panel wil de opleiding daarom in overweging geven om de Finale wel bij het afstudeerprogramma te betrekken, zodat het een logisch sluitstuk van de opleiding kan vormen waarin studenten laten zien dat ze aan het geheel van eindkwalificaties voldoen.

Kwaliteit eindwerken

De opleiding heeft het panel een lijst met afgestudeerden van de laatste twee jaar overhandigd. Hieruit heeft het panel vijftien eindwerken geselecteerd: vijf uit studiejaar 2017-2018 en tien uit studiejaar 2018-2019. Bij de selectie is een evenwichtige verdeling gemaakt over voldoende, ruim voldoende en (zeer) goede eindcijfers. Het panel heeft de selectie van eindwerken met bijbehorende beoordelingen bestudeerd.

De juridische onderbouwing van de bestudeerde afstudeerwerken vindt het panel in de meeste gevallen bovengemiddeld goed. De praktijkgerichtheid van de beroepsproducten vindt het panel wisselend. Sommige eindwerken betreffen echte beroepsproducten gemaakt voor de praktijk, zoals een beslisboom waarmee Vluchtelingenwerk dossiers van cliënten kan opstellen. Een aantal andere eindwerken lijkt nog relatief veel op een traditioneel literatuuronderzoek. Het panel constateert dat de opleiding nog zoekt naar een goede manier om het beroepsproduct in te zetten als eindwerk. Het panel ziet wel een duidelijke progressie van de kwaliteit van de beroepsproducten en de methodologische onderbouwing in de verantwoordingsverslagen van 2018-2019 ten opzichte van 2017-2018. De eindwerken sluiten voldoende aan op de beoogde leerresultaten, maar nog niet in alle gevallen op het thema Preventive Law. Een logische vervolgstap zou volgens het panel zijn om te zoeken naar een inkleuring en toetsing van de eindwerken op het thema Preventive Law. Dat zou volgens het panel goed kunnen door de beroepsproducten van studenten af te stemmen op het voorkomen van juridische problemen.

Het afstuderen aan de hand van beroepsproducten betekende een omslag voor zowel de opleiding, als voor het stagebedrijf en voor studenten. In het begin was het voor studenten en praktijkbegeleiders nog onduidelijk hoe een beroepsproduct eruit moest zien en aan welke eisen het moest voldoen. Ook werkte het beoordelingssysteem niet optimaal, waardoor de beoordeling onvoldoende navolgbaar was. Deze onwennigheid was voor het panel terug te zien in de beoordeelde eindwerken. De beoordeling van de afstudeerwerken in 2017-2018 vond het panel niet altijd goed navolgbaar. Tot tevredenheid van het panel heeft de opleiding dit zelf ook geconstateerd en direct in 2018-2019 aangepakt door het beoordelingssysteem te vernieuwen. Het beoordelingsformulier werd aangepast en indicatoren voor feedback aan studenten werden ingevoerd. Het panel vindt de kwaliteit van de beoordeling van de beroepsproducten in 2018-2019 beter en ook beter navolgbaar. De opleiding is in een continu verbeterproces als het gaat om de beoordeling van beroepsproducten en voert hier intern veel gesprekken over. Het panel is hier positief over, maar merkt hierbij wel op dat kalibratie niet moet leiden tot het alsmaar verhogen van de eisen die aan de afstudeerwerken gesteld worden, maar juist moet gaan om de verschillen tussen beoordelaars te minimaliseren.

Mening alumni en werkveld

Uit gesprek met alumni blijkt dat zij het prettig vinden dat het afstuderen plaatsvindt aan de hand van beroepsproducten. Dit geeft hen het vertrouwen dat zij voldoende voorbereid zijn op het werken als hbo-jurist in de praktijk. Daarnaast biedt deze manier van afstuderen studenten ook de mogelijkheid om te kijken of het werken bij een specifieke opdrachtgever bij hen past.

Werkveldvertegenwoordigers zijn tevreden over het functioneren van afgestudeerden hbo-rechten van Zuyd Hogeschool. Het niveau van de afgestudeerde studenten is hoog en ze zijn snel inzetbaar als hbo-jurist in passende functies binnen overheidsorganisaties, het bedrijfsleven, de advocatuur en het notariaat.

Eindoordeel over de opleiding

Oordelen op de standaarden

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	<i>Voldoet</i>
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	<i>Voldoet</i>
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	<i>Voldoet</i>
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	<i>Voldoet</i>

Het panel beoordeelt de opleiding **positief**. Het panel heeft er vertrouwen in dat de opleiding HBO-Rechten in relatie met het werkveld studenten weet op te leiden die voldoen aan de eindkwalificaties van de opleiding.

Het panel is onder de indruk van de ontwikkeling die de opleiding HBO-Rechten de afgelopen jaren heeft gemaakt. De opleiding heeft een sterke visie op de hbo-jurist en een duidelijk profilering op het gebied van Preventive Law. De beoogde leerresultaten voldoen aan de relevante nationale en internationale eisen en de opleiding voldoet aan het vereiste niveau (NLQF-6). Het programma is goed doordacht en praktijkgericht. De opleiding weet het programma op een heel incrementele manier in gezamenlijkheid steeds verder te ontwikkelen. Het toetsstelsel en de toetskwaliteit zijn op orde. De opleiding borgt de toetsing en het gerealiseerde niveau op adequate wijze. De afstudeerwerken tonen aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd door studenten. Afgestudeerde studenten zijn snel op het gewenste niveau inzetbaar in de praktijk. De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Het visitatiepanel beoordeelt de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding HBO-Rechten van Zuyd Hogeschool als **positief**.

Aanbevelingen

Hieronder beschrijft het panel de belangrijkste ontwikkelpunten van de opleiding.

Algemeen

Het panel moedigt de opleiding aan om de ingezette ontwikkelrichting door te zetten. Het panel beveelt de opleiding daarom aan om te blijven zoeken naar manieren om het thema Preventive Law verder te integreren in het curriculum en daarbij de samenwerking met het (regionale) werkveld te zoeken waar mogelijk.

Standaard 2

- Het panel beveelt de opleiding aan om het vaardighedenonderwijs een explicieter zichtbaar onderdeel van het curriculum te maken.
- De opleiding zou het onderwijs nog meer samen het werkveld kunnen ontwikkelen (co-creatie), zodat de actualiteit van het onderwijs ook in de toekomst gewaarborgd blijft.

Standaard 3

- Het panel raadt de opleiding aan om naar andere manieren te zoeken om het kennisniveau van studenten te toetsen, naast het gebruik van multiple choice toetsen.

Standaard 4

- De inzet van het beroepsproduct als eindwerk en de beoordeling daarvan kan nog verder uitgedacht worden.
- De opleiding zou het afstuderen nog verder kunnen verbeteren door De Finale ook bij het afstudeerprogramma te betrekken en het eindwerk nog meer te laten aansluiten op het centrale opleidingsthema Preventive Law.

Bijlagen

Bijlage 1 Bezoekprogramma

Dagindeling Visitatie HBO-Rechten 25 september 2019 Locatie Ligne 1, kamer H 2.03		
Tijdstip	Thema	Deelnemers
09.00 – 9.30	Pitch van de opleiding	<i>Kernteam HBO-Rechten:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Directeur De Juridische Academie • Teamleider hoofdfase HBO-Rechten • Teamleider propedeusefase HBO-Rechten • Lector Preventive Law
09.30 – 11.00	Materiaalbestudering en voorbereiding	Panel
11.00 – 11.45	Onderwijsleeromgeving: integratie onderwijs, onderzoek en praktijk Gesprek studenten	<i>Studenten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Student jaar 1; vooropleiding VWO • Student jaar 2; vooropleiding HAVO • Student jaar 2; vooropleiding HAVO • Student jaar 3; vooropleiding ASO België • Student jaar 3; vooropleiding MBO • Student jaar 3; vooropleiding HAVO • Student jaar 4; vooropleiding HAVO • Student jaar 4; vooropleiding MBO • Student jaar 4; vooropleiding MBO
11.45 – 12.00	Overleg	Panel
12.00 – 12.45	Afstuderen & praktijk Gesprek alumni en werkveld	<i>Alumni en vertegenwoordigers werkveld</i> <i>Alumni:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Intercedent & Account Specialist bij een uitzendbureau, afgestudeerd september 2018 • Opleidingsmanager, afgestudeerd augustus 2019 <i>Vertegenwoordigers werkveld:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Jurist, Sociale Verzekeringsbank (lid werkveld commissie) • Stafjurist Burgerlijk Recht bij de Rechtbank Limburg • Advocaat
12.45 – 13.15	Overleg	Panel
13.15 – 14.00	Legal Lab, wandeling en kennismaking	Panel

Dagindeling Visitatie HBO-Rechten 25 september 2019 Locatie Ligne 1, kamer H 2.03		
Tijdstip	Thema	Deelnemers
14.00 – 15.00	Onderwijsleeromgeving: integratie onderwijs, onderzoek en praktijk, afstuderen Gesprek docenten & lectoraat	<i>Docenten & Lectoraat</i> <i>Docenten</i> <ul style="list-style-type: none"> • Docent vermogensrecht, ondernemingsrecht, faillissementsrecht en Legal Tech • Docent bestuurs(proces)recht en arbeidsrecht • Docent vermogensrecht, Europees recht en ondernemingsrecht • Docent vermogensrecht, personen- en familierecht, civiel procesrecht en Legal Tech <i>Afstudeerbegeleiders</i> <ul style="list-style-type: none"> • Docent staats- en bestuursrecht en bestuursprocesrecht • Docent arbeidsrecht • Docent vermogensrecht, personen- en familierecht en civiel procesrecht <i>Lectoraat – Projectleiders Legal Lab</i> <ul style="list-style-type: none"> • Docent ondernemingsrecht, arbeidsrecht, overeenkomstenrecht en projectleider Limburgse Zaak • Docent arbeidsrecht, ondernemingsrecht en Legal Tech
15.00 – 15.15	Overleg	Panel
15.15 – 16.00	Borging & kwaliteitszorg Gesprek interne commissies	<i>Examencommissie, toetscommissie, KZ commissie, opleidingscommissie/academieraad (ten minste 1 student-lid), curriculum-commissie:</i> <ul style="list-style-type: none"> • voorzitter examencommissie • lid toetscommissie • lid examencommissie • lid curriculumcommissie • medewerker kwaliteitszorg, lid Academieraad <i>2 Studentleden:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Opleidingscie 2018-2019 • Lid Academieraad 2019-2020
16.00 – 16.15	Overleg	Panel
16.15 – 16.45	Gesprek opleidingsmanagement	<i>Kernteam HBO-Rechten:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Directeur De Juridische academie • Teamleider hoofdfase HBO-Rechten • Teamleider propedeusefase HBO-Rechten • Lector Preventive Law
16.45 – 17.30	Beoordelingsoverleg	Panel
17.30 – 17.45	Laatste gesprek opleidingsmanagement en terugkoppeling bevindingen	<ul style="list-style-type: none"> • Kernteam HBO-Rechten • Lid College van Bestuur • Docenten en studenten

Bijlage 2 Bestudeerde documenten

Het panel heeft de volgende documenten geraadpleegd en bestudeerd:

- Landelijk beroeps- en opleidingsprofiel HBO-Rechten 2025
- Overzicht medewerkers
- Moduleboek afstuderen 2018-2019
- Moduleboek voorbereiden afstuderen 2018-2019
- Moduleboek afstuderen HJO 2017-2018
- Moduleboek De Finale 2018-2019
- Moduleboek Het Conflict 2018-2019
- Onderwijs- en examenregeling 2018-2019
- Onderwijsvisie HBO-Rechten 2018-2024
- Toetsingsschema HBO-Rechten 2019-2020
- HBO-Rechten studentenparagraaf
- Lijst afgestudeerden 2016-2019
- Selectie van eindwerken en beoordelingen
- Selectie van handboeken en ander studiemateriaal
- Selectie van toetsen, studentuitwerkingen, beoordelingen en beoordelingscriteria
- Jaarverslagen examencommissie, verslagen opleidingscommissie en werkveldadviescommissie
- Toetsbeleid